

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilno avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovariša
v Idriji.

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljave je pošiljati franko.

Učiteljski Tovariš izhaja vsak petek popoldne
Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.
Vse leto velja . . . 10.— K
pol leta 5.—
četrt leta 2.50
posamezna številka po 20 h.

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 20 h za petit-vrsto.
Priloge poleg poštnine 15 K.

Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste,
če se tiska enkrat . . . 14 h
dvakrat 12
trikrat 10
za nadaljnja uvrščanja od petit-vrste po 8 h.
Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna (telefon št. 118).

Naročnino, reklamacije, to je vse administrativne stvari je pošiljati samo na naslov:

Upravništvo Učiteljskega Tovariša
v Ljubljani.

Poštna hranilnica št. 53.160.

Reklamacije so proste poštnine.

Prihodnja številka „Učiteljskega Tovariša“ izide dne 10. marca 1916.

V dvorih slave!

Donesek k kulturni zgodovini.

... Klanjamo se pred orjaškim delom našega učiteljstva in mu zagotavljamo, da mu hvaležnost naš vseh dvigne neminljiv spomenik v dvorih slave te vojne! ...

Kdo je izgovoril te besede, izpričuje če sijajno odlikovanje delovanja učiteljstva? Nihče drugi, nego ekselencija general pehote Georgi, c. kr. minister za deželno brambo, in ekselencija feldcajgmojster Krobotin, c. in kr. vojni minister. Z najkompetentnejšega mesta, ki se nanje in z njega iztekaajo vse niti silnih dejanj, storjenih v tej veličastno strašni dobi, se je razlil slavospev delu učiteljstva, kakršnega to kulturno delavstvo do teh časov še ni slišalo! Bilo je res treba doslej še nikoli storjenega, doslej še nikoli doživelega, da se je oglasila pravična sodba, ki je kakor mogočna veikanova pest z enim udarcem potolkla vse in vsakogar, ki je glodal s strupenimi zobmi na časti in poštenju učiteljstva! V dvore slave je učiteljstvu odprta pot! In čednosti najlepša čednost — hvaležnost — je odprla to pot!

Toda — od slave tako ožarjeno učiteljstvo, ki se pred njega orjaškim delom klanja oficialna javnost, nima kruha! Kruha nima, vsakdanjega, tečnega, redilnega, črnega kruha nima! Slavo ima, a nima, ob čemer bi preživljalo sebe in svoje! In to je hudo! Bilo je hudo vse doslej, a sedaj je stokrat huje, ko so poskočile cene živilom v neverjetne višine, prejemi učiteljstva pa so ostali v isti pohlevni nižini, kjer ob strahoti draginje popolnoma izginjajo! To samo glede živil! Kaj pa dru-

go? Stanovanje, obleka, kurjava, obutev?! Tema se dela človeku pred očmi! Ali pojedemo gladni, raztrgani in bosji v dvore slave?!

Kdor pa ima še otroke in te otroke celo šola izven doma po mestih — ta se čudi samemu sebi, da ga že ni vrgla stiska ob tla, ali pa da mu že ni zmešala pameti! Neverjetno je, koliko prebije človek! koliko oče, koliko mati!

brez otrok in oženjenci, ki morajo zakonito skrbeti za enega ali dva otroka; v tretjem razredu oženjenci ali vdovci, ki imajo skrbeti za več kakor dva otroka. Državni uradniki in državni učitelji dobe doklade: pri plači 10.000 do 14.000 K v 1. razredu 580 K, v 2. razredu 800 K, v 3. razredu 900 K; pri plači 6400 do 10.000 K v 1. razredu 500 K, v 2. razredu 700 K, v 3. razredu 800 K; pri plači 4800 do 6400 K v 1. razredu 440 K, v 2. razredu 620 K, v 3. razredu 700 K; pri plači od 3600 K do 4800 K v 1. razredu 380 K, v 2. razredu 540 K, v 3. razredu 600 K; pri plači 2800 do 3600 K v 1. razredu 320 K, v 2. razredu 440 K, v 3. razredu 500 K; pri plači od 2200 K do 2500 K v 1. razredu 250 K, v 2. razredu 350 K, v 3. razredu 400 K; pri plači od 1600 do 2200 K v 1. razredu 180 kron, v 2. razredu 250 K, v 3. razredu 300 kron. Petletnice državnih učiteljev je pri določbi doklad prišteti plači. Za prakticante, avskultante in suplente znaša doklada v 1. razredu 140 K, v 2. razredu 200 K, v 3. razredu 240 K; avskultantje z adjutom pa dobe v 1. razredu 250 K, v 2. razredu 350 K, v 3. razredu pa 400 K. Redarji, finančni pazniki, sodnijski pazniki dobe doklade po 140 K, 200 K, oziroma 240 K.

Večina tukaj navedenih temeljnih plač, opazovanih z učiteljskega gmotnega stališča, se suče v vrtočavih višinah. In pa te doklade — saj so nekatere večje, nego so temeljne plače učiteljstva! Toda vsega tega nikomur ne zavidamo; ampak bodi vsakomur tisočkrat blagoslovljeno! Saj ni nikogar razen kapitalistov in liferantov, ki bi v teh strašnih dneih ne rabil priboljška.

Toda človeka — boli! Kako, to ve le tisti, ki je vedno zapostavljan in izkoriščen; ki je zmeraj prvi, kadar je treba delati, a vselej zadnji, kadar je treba jesti! In ta človek je učitelj!

Ne govori bahaška beseda — ampak govore dejanja, govori sodba vojaške oblasti, da je storilo učiteljstvo doma v polni meri svojo dolžnost! Pogledajte naš list, kaj vam pripoveduje o delu učiteljev na bojišču! Več kot umirati za dom in cesarja učitelj ne more! Toda v kljub vsemu temu — učiteljstvo strada naprej! Ko bi mu nakazali vsaj take draginjske doklade, da bi se ob njih vsaj enkrat napol-

nila jedilna shramba! Ampak še za drobtino se je treba boriti! Tak je danes naš položaj, ko se učiteljstvu odpirajo vrata v dvore slave! ...

Ali ni nikjer močne roke in človeškega srca, da bi napravila konec gladovanju učiteljstva, ki je vzgojilo sedanje boreče se junake in ki vzgaja in vzgoji domovini naraščaj?!

Slovenskemu štajerskemu učiteljstvu!

Kakor znano, je naša draginjska doklada v nevarnosti. — Zadnji »Tovariš« nam je poročal, da je Zveza storila korake v obrambo te ogrožene drobtine. — Sedaj pa Vas vprašam vse, ki še stojite izven naše organizacije, ali tudi želite tega priboljška, ali pa ga mogoče odklonite v prid onim, ki se borijo in žrtvujejo za izboljšanje našega gmotnega položaja, ali v prid istim, ki se borijo za našo domovino?! Saj vendar ne morete zahtevati, da organizacija ne žrtvuje le časa in truda, ampak še tudi obilo denarja v svrhu izboljšanja našega stanja, dočim stojite nekateri ob strani in ne žrtvujete niti vinarja v stanovske namene! Mari morete zahtevati, da se član vodstva udeležujejo raznih deputacij h gospodom, ki nam režejo kruh, k raznim sejam in posvetovanjem na lastne stroške, ki posebno v sedanjih časih niso majhni? Jako, jako pa se motite, ako mislite, da bi kaj dosegli brez teh potov, brez tega dela in truda! Ali ne uživata vsi enako sadu tega truda, in zato je sveta dolžnost vsakega učitelja, vsake učiteljice, da je član naše organizacije ter prispeva v njeno blagajno svoj delež! — Kdor ima količkaj časti, ne more brez sramu sprejeti tega, kar so mu drugi priborili, ne da bi tudi sam kaj žrtvoval! Prihodnje statistično poročilo Zveze naj ne izkaže več nobenega parasita na našem telesu! To povedati veleva mi srce, ko se spominam, da je zadnje poročilo Zvezinega tajnika izkazalo 25% učiteljstva, ki še ni član organizacije.

LISTEK

Vzgoja patriotizma v ljudski šoli.

Spisal Ivan Kelič.

Ne samo z ozirom na to, kar veleva že šolski zakon, katerega točno izvrševanje smo prisegli v svojem delovanju, tudi ne glede na to, da nam odlok okrajnega šolskega sveta predpisuje in naročuje gojiti patriotično čuvstvo iskrene ljubezni do svoje domovine ter čuvstvo vdanosti do Najvišje vladarske rodovine; nego čuvstvo natančnega izpolnjevanja svojih dolžnosti kot vzgojiteljev nadebudne mladine nas veže, da z vsemi močmi in pri vsaki priložnosti gojimo in zasajamo vzvišeno čuvstvo patriotizma v nežna, za vse občutljiva srca v vzgojo nam odločene mladine. Že navadni naravni inštinkt vleče ptico vedno najbolje v tisto gnezdo, kjer se je zvalila, in celo petelin — kakor znano — brani domače dvorišče ali do-

skrajne onemoglosti ali do popolne zmage nad napadajočim ga sovražnikom. Ako že tedaj neumna žival ljubi in brani svoj domači kraj, koliko bolj se mora to javiti pri človeku, ki je obdarovan s pametjo in razsodnim umom! Kakor vsa čuvstva v nedolžnih mladih srcih, ki imajo hrepeneti po vsem blagem, lepem in dobrem, tako se mora harmonično z drugimi čuvstvi vzgajati čuvstvo neskaljenega patriotizma, t. j. čuvstvo iskrene ljubezni do rojstne grude, do naroda, do skupne države, kakor tudi ljubezen, vdanost in popolno pokorščino do preljubega vladarja kakor do vse Najvišje vladarske rodovine. Že čuvstvo nepristranske hvaležnosti nas mora vse navdajati do presvetlega vladarja, ki žrtvuje ves čas svojega dolgoletnega, mukotrpnega vladanja vse svoje življenje, dejanje in nehanje v dobrobit svojih podložnikov brez razlike vere in narodnosti. Ni ga menda kraja v vsej Avstriji, ki bi ne mogel svedočiti o blagi darežljivosti preljubega vladarja; Njegovo blago srce mu ne dopušča, da bi v sili ne pomagal izdatno in takoj, in o Njem se mora reči, da kdor hitro da, podvojeno

da. — Da nam bo mogoče uspešno vzgajati čuvstvo iskrene ljubezni do rojstne grude, domovine in vse očetnjave pri mladini, jo vodimo v krasno ustvarjeno prirodu, proučavamo z deco njeno krasoto in milino, razkazuemo ji raznovrstnost in edinstveno delovanje stvarstva božjega na licu mesta; poudarjamo ji neprestano, kako je roka stvarnikova modro uredila vse, da lahko služi v dobrobit posameznikom, kakor vsemu človeštvu; k vsemu temu je podaril Vsemogočnik edino človeku pravo pamet in razsodnost, kar mu je na pomoč, da vse te stvarnikove darove obrača lahko v svojo korist, ako se le hoče posluževati navedenih duševnih darov božjih. V šoli sami negujemo čuvstvo patriotizma z naučenjem in jedrnim pojmovanjem narodnih pesmi in berilnih sestavkov, nahajajočih se v raznih šolskih čitankah in drugih knjigah. Učimo mladino zraven domoznanstva in zemljepisja spoznavati zgodovino preteklosti, hudih bojev, junaških činov, neustrašenih borilcev rojstne zemlje, navdušujemo jo k živemu patriotizmu s pevanjem narodnih pesmi itd. Ni skoraj predmeta, kjer bi se

nikoli ne primerila prilika, da bi se ne moglo vzgajati čuvstvo iskrenega patriotizma; odvisno je to le od učitelja-vzgojitelja samega, da o pravem času porabi, in sicer prav izdatno, dotično priliko. Sedanjí dogodki grozovite svetovne vojne nas skoraj vsakodneвно osvedočajo, koliko domotožja se izliva v preprosto pisana pisma po onih, ki so primorani živeti daleko od svojih v tujih državah. Akoravno se jim tuintam ne godi še prehudo, nego časih celo udobno, vendar tožijo, kolikor morejo in smejo po svojem ljubljem domovju in svojcih, s katerimi so živeli poprej toliko časa skupaj in ki se poznajo celo od zibel. Rekli bi, da jih k temu domotožju sili že njih naravni čut, ali smelo tudi lahko trdimo, da izvira ta ljubezen tudi — in sicer ne v najmanjši meri — od vzgoje patriotizma v šoli. Šola je vedno, od tistega časa, ko se je učiteljstvo duševno dvignilo, storila v tem smislu svojo dolžnost, česar ne opusti in ne bode opustila nikoli, dobro vedoč, da človek brez iskrene ljubezni do domovine in svojega naroda niti ne spada v človeško družbo, vsaka žival je v tem oziru plemeniteja od